

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum humilitas consistat in appetitu, vel in iudicio rationis? 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

quid perfectum secundum quid, puta secundum suam naturam, aut statum, aut tempus. Et hoc modo homo virtuosus est perfectus: cuius tamen perfectio in comparatione ad Deum deficiens inuenitur, secundum illud Isaiæ 40. Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo. Et sic cuilibet homini potest conuenire humilitas.

Ad quintum dicendum, quod Philosophus intendebat agere de virtutibus, secundum quod ordinantur ad vitam ciuilem, in qua subiectio vnius hominis ad alterum, secundum legis ordinem determinatur: & ideo continetur sub iustitia legali. Humilitas autem, secundum quod est specialis virtus, præcipue respicit subiectionem hominis ad Deum, propter quem etiam alijs humiliando se subijcit.

ARTIC. II.

779
Inf. a. 6.
cor. 9.
165. a. 3.
ad 2.

6. 18. in
prin.

11. 31. in
me. 10. 6.

Vtrum humilitas consistat circa appetitum?
Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod humilitas non consistat circa appetitum, sed magis circa iudicium rationis. Humilitas enim superbia opponitur. Sed superbia maximè consistit in his que pertinent ad cognitionem. Dicit enim Gregorius 14. Moral. * quod superbia cordis cum exterius vique ad corpus extenditur, prius per oculos iudicatur. *Vnde dicitur in Psal. 130. dicitur, Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei. Oculi autem maximè deseruntur cognitioni. Ergo videtur, quod humilitas maximè sit circa cognitionem, per quam de se aliquis æstimat parua.*

¶ 2. Præterea, Aug. dicit in lib. * de Virgin. quod humilitas penè tota disciplina Christiana est. *ergo quod in disciplina Christiana continetur, pertinet ad humilitatem. Sed in disciplina Christiana continetur, quod pertinet ad appetendum meliora, secundum illud 1. ad Cor. 12. Amulamini charismata meliora. Ergo ad humilitatem non pertinet reprimere appetitum ad meliora, sed magis æstimationem.*

¶ 3. Præterea, Ad eandem virtutem pertinet re-

frzare superfluum morum, & firmare animum contra superfluum retractionem: sicut eadem fortitudo est quæ refrænat audaciam, & quæ firmat animum contra timorem. Sed magnanimitas firmat animum contra difficultates quæ accidunt in prosecutione magnorum. Si ergo humilitas refrænaret appetitum magnorum, sequeretur quòd humilitas non esset virtus distincta à magnanimitate: quod patet esse falsum. Non ergo humilitas consistit circa appetitum magnorum, sed magis circa æstimationem.

¶ 4 Præterea, Andronicus ponit humilitatem circa exteriorem cultum. Dicit enim quòd humilitas est habitus non superabundans sumptibus, & præparationibus. Ergo non est circa motum appetitus.

SED contra est, quod August. dicit in lib.* de Penitentia, quòd humilis est qui eligit habitare in domo Domini, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum. Sed electio pertinet ad appetitum. Ergo humilitas consistit circa appetitum, magis quàm circa æstimationem.

c. 1. partē à me. t. 9

RESPONDEO dicendum, quòd sicut supra dictum* est, ad humilitatem propriè pertinet ut aliquis reprimat seipsum ne feratur in ea quæ sunt supra se. Ad hoc autem necessarium est, ut aliquis cognoscat id in quo deficit à proportionem eius quod suam virtutem excedit. Et idè cognitio proprii defectus pertinet ad humilitatem, sicut regula quædam directiua appetitus: sed in ipso appetitu consistit humilitas essentialiter. Et idè dicendum est, quòd humilitas propriè est directiua, & moderatiua motus appetitus.

ar. præ.

Ad primum ergo dicendum, quòd extollentia oculorum est quoddam signum superbiæ, in quantum excludit reuerentiam, & timorem. Cõsueverunt enim timentes, & verecundati maximè oculos deprimere, quasi non audentes se alijs comparare. Non autem ex hoc sequitur quòd humilitas essentialiter circa cognitionem consistat.

Ad secundum dicendum, quòd tendere in aliqua

ma-

maiora ex propriarum virium confidentia, humilitati contrariatur. Sed quoddam aliquis ex confidentia diuini auxilij in maiora tendat, hoc non est contra humilitatem: præsertim cum ex hoc aliquis magis apud Deum exaltetur, quoddam ei se magis per humilitatem subijcit. Vnde Augustinus, * dicit in lib. de Penitencia, Aliud est leuare se ad Deum, aliud est eleuare se contra Deum. Qui ante illum se proijcit, ab illo erigitur: qui aduersus illum se erigit, ab illo projicitur.

Ad tertium dicendum, quoddam in fortitudine inuenitur eadem ratio refranandi audaciam, & firmandi animum contra timorem. Vtriusque enim ratio est ex hoc quoddam homo bonum rationis debet periculis metis præferre. Sed in refranando præsumptionem spei, quod pertinet ad humilitatem; & in firmando animum contra desperationem, quod pertinet ad magnanimitatem: est & alia ratio. Nam ratio firmandi animum contra desperationem, est adeptio proprii boni: ne scilicet desperando homo se indignum credat bono quod sibi competebat. Sed in reprimendo præsumptionem spei, ratio præcipua sumitur ex reuerentia diuina, ex qua contingit vt homo non plus sibi attribuat, quam sibi competat secundum gratiam quem est a Deo sortitus. Vnde humilitas præcipue videtur importare subiectionem hominis ad Deum.

Et propter hoc Augustinus in li. * de Sermonibus Domini in monte; Humilitatem, quam intelligit per præparatam spiritus, attribuit dono timoris, quo homo Deum reueretur. Et inde est quoddam fortitudo aliter se habet ad audaciam, quam humilitas ad spem. Nam fortitudo plus vitur audacia, quam eam reprimat: vnde superabundantia est ei similior, quam defectus. Humilitas autem plus reprimat spem, vel fiduciam seipso, quam ea veatur: vnde magis opponitur illi superabundantia, quam defectus.

Ad quartum dicendum, quoddam superabundantia in exterioribus sumptibus, & preparationibus, solet a quodam iactantiam fieri, quæ per humilitatem reprimi

reprimatur. Et quantum ad hoc secundario consistit in exterioribus, prout sunt signa interioris appetitui motus.

ARTIC. III.

Virum homo debeat se omnibus per humilitatem subijcere?

780

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod homo non debeat se omnibus per humilitatem subijcere: quia sicut dictum * est, humilitas precipue consistit in subiectione hominis ad Deum. Sed id quod debetur Deo, non est homini exhibendum, ut patet in omnibus actibus latræ. Ergo homo per humilitatem non debet se homini subijcere.

Inf. a. 6. ad 1. Et Philip. 2. co. 2. ar. prac. ad 3.

¶ 2. Præterea, August. dicit in lib. * de Natura, & gratia, Humilitas collocanda est in parte veritatis, non in parte falsitatis. Sed aliqui sunt in supremo flatu, qui si se in inferioribus subijcerent, absque falsitate hoc fieri non posset. Ergo homo non debet se omnibus per humilitatem subijcere.

c. 29. t. 7.

¶ 3. Præterea, Nullus debet facere id quod vergat in detrimentum salutis alterius. Sed si aliquis per humilitatem se alteri subijciat, quandoque hoc verget in detrimentum illius cui se subijcit: qui ex hoc superbiat, vel contemneret. Unde Augustinus * dicit in regula, Ne dum nimium seruatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Ergo homo per humilitatem non debet omnibus se subijcere.

in 3. regula, incipit, Ante omnia fratres, to. 1.

SED contra est, quod dicitur Philip. 2. in humilitate superiores sibi inuicem a bitantes.

RESPONDEO dicendum, quod in homine duo possunt considerari, scilicet id quod est Dei, & id quod est hominis. Hominis autem est, quicquid pertinet ad defectum. Sed Dei est quicquid pertinet ad salutem, & perfectionem: secundum illud Osee 14. Perditio tua Israel ex te est: ex me tantum auxilium tuum. Humilitas autem, sicut dictum * est, proprie respicit reuerentiam, qua homo Deo subijcitur: & ideo quilibet homo secundum id quod suum est, debet

ar. 1. ad 5. arg. 7. a. 2. ad 3.